

Željko BERŠEK, Zagreb

P A N T H A R H E I

Kad je Heraklit izbacio ovu maximu u svijet zasigurno da nije mogao ni sanjati, da će ona iz dana u dan u novim budućnostima svijeta i preobražaja ljudi postati kamenspoticanja za filozofske evolucioniste, koji su u toj misaonoj esenciji simbioze spoznaje osjetili sve značenje, koje pokreće mašinerija rodjena jezgrovite zamisli Perpetuum mobilea...!

Jer život teče dalje u ciklusu vječnog kretanja.... I u tim ljudskim putanjama, prostor je osnovno tlo sa kojega Čovjek preobrazuje svoje duhovno lice - ukoliko to želi, ili pak, ostaje u svojoj jezgri primitivan, bez znatiželje za spoznajama i na taj način ujedno oslobođen svih novuma oko transcendentarno misaonih vrijednosti svoje iznad materijalne funkcije.

Fikcije intelektualaca su brojne, često porazne u slutnjama i nagovještajima, ali obično i pune strepnje pred objavama za ushite, sreću, blaženstvo mira i radost što su u svojim nadama bliže horizontima novih psihičkih i umjetničkih otkrića.

Svoj originalni "credo" teško je otkriti u ranoj dobi. On je nametnut kao "privrženost sa strane", kao "starija privrženost", koja razvojem ličnosti dobiva novu boju, odnosno nijansu, da bi se te "formule" možda pokadka bila rodjena nova misao vodilja ispunjena "individualnim vlasništvom".

I dok još uvijek postoje Inicijacije kod relativno primitivnih prakulturnih zona ljudstva na onim kontinentima, daleko od Evrope, stara Zemlja istražuje na temelju tradicije izvorne inspiracije, ali često prelazi u apsurd misleći da će grandioznim tvorevinama, staklom i metalom, moći dočarati ovo nervozno "putešestvije" kroz koje se danas probija čitavo čovječanstvo.....

Ekspozicije par excellence...ali, suprotno jednostavnosti od tišine, u kojoj se duh preobrazuje u darove i čini čovjeka iskrenim. "Relativna prakultura" u odnosu na "suvremene manire"...odnos u temi Deusa u našoj prisutnosti

kao da je područje za geografe-istraživače ili speleologe prije, nego za kabinetske umove...!

U toj neuralgičnoj strepnji za sutrašnjicu, kada je sve zadimljivo u atmosferi gasovima od atomskih i hidrogenskih eksperimenata, čovjek-putnik hoda po tom asfaltu ili blatnoj cesti, željan zraka i čistoga neba, gdje mu sunce i krošnje čine vidljivost na putu pred sobom. A u njemu javljaju se meditacije o najnevjerovatnijim preokupacijama i za ličnost i za masu, pa htio ili ne htio zapada često u dvoumicu i odlazi iz krajnosti u krajnost. Asketizam, koga bi želio, nestaje pred njim kao potreba, jer mora dnevno zaradjivati biološka i naturalna traženja taj nasušni kruh, koji izmiče iz ruke, jer više nema vremena da do kraja pročita ni novine, ispunjene umorstvima, pljačkom, ubistvima i nesretnih slučajevima, ratovima i dizanju cijena, pa je ostavljen sebi da se snalazi u tom kolopletu u kojem "život teče dalje..." Da, kao da se ništa i nije dogodilo - a već nekoliko metara od nas potresi i požari, poplave i nesreće...

Tko još ima vremena za čistu filozofiju? - Možda samo veliki ljubavnici starin rukopisa, koji zadržite pred svakom požutjelom stranicom od patine doba..?

I često se pojedinac može zapitati, zašto danas čovjek bježi od misaonih znanosti, koje ga najviše u ovom nevremenu mogu osloboditi more, koja se je uvukla u sve njegove pore...? Čemu te nadtehničke mašinerije, po kojima On, čovjek, mora vrlo brzo početi robovati, a bez kojih se ipak može živjeti...?!

Rituali. Rituali, organizirani kao narodne svečanosti uvijek obraduju svakoga, jer su to danas rijetke pojave. Mnoštvo, koje se kreće dok autopromet stoji. Lijepa slika, danas poželjna kao odmor! I u tim časovima čovjek se pita, što je ovdje bitno i da li barem donekle poznaje bitnost za takove rituale....?

Pogoditi puls današnjice i suvremenog čovjeka nije ništa neobično u pokušajima. Sve je ovdje prisutno od kreativnih oblika do bezličnosti i bezoblikovnosti. Nabačeni komadi raznog materijalnog prijekla u t.zv. kompoziciju, samo je "bijes" privrženika - tvorca za izrazom!... Likovno, fugarativno, zvučno, sve je predstavljeno

za predaju preda prostorima iznad atmosfere, gde vlada gluha kozmička tišina u kojoj se samo svemirski vjetar čuje... I ta porazna praznina kao osebujni STRAH, čovjeka privlaci u našem vremenu... Ali sva sreća ne baš svakog stanovnika ove naše planete. Čuju se tonovi od električnih udaraljki i to treba prezentirati pozornicu na kojoj omama Scene mora prigušiti zapletaj unutar tradicionalnog t.zv. zatomljenog morala, jer kročimo unaprijed... I često bezglavo, unosi jednu Jeku, koja joj ubrzo postaje zagušljiva dosada.

Prazni prostori nadahnuća, stvaraju svirepu ogradu između potrebe za ljepotom kao nedostižnom prikazom i svega onoga, čega imade u blizini i odviše. A pojam lucidne Slobode, ostaje otvoren, "ubugaćenje duše" alias "natoplavanje ili upijanje". Faze kao da su uzmakle u svojoj izvannuznosti i "formiranja" nema. Zbog toga - mnogi prazan čovjek šeta se parkom i razmišlja kako da dodje ili kako da se riješi papira, koji je nažalost postao jedini vjerodostojni i vjerodostojni vrijednosni Simbol života - novčanica, za određivanje lažne vrijednosti i čak - dostojanstva!... "Intervalni paritet duha"....!

Teška zaraza u novom shvaćanju, podatnost moneti, a posebno njenoj deviznoj strani, postaje jedino mjerilo, po kojem se danas vlada ne samo pojedinac, već društvena struktura i sistemi, i kojoj je potpuno irelevantno s kojeg mjesta i pod kojim uslovima se ta financijska dogodovština u čelične kase. A čovjek?... Na jednom kraju "državni kapital" u etatističkom mortalitetu" in forma - na drugom "disharmonija akustike" u ličnosti ...etc.

I on se -Ergo sum- pomiće kao bez "znanja svoga sebe", određujući svoj status samo u mislima, kako da se egzistira u vanjskom vidu.

Duhovni studij, kažu neki, to je gubljenje vremena! Od toga "koristi" nema, nema novčanog efekta i prema tome nema ni smisla.

A onda, ako bolesti nema, a materijalno stanje je stabilno, zbog čega se poneki put ipak pojavi "znatiželja" za društvom od tih bohema stiha i kista...?

Jer, danas su vokalisti i instrumentalisti divno honorirani za razliku od "literarnih proletara" čiji su rukopisi nagomilani i neobjavljivani, i - kao da čekaju onaj tren, onaj dan "X", kada će ugledati svijetlo ovoga svijeta. A život teče dalje... A kultura ne oskudijeva u ljudima nego u - razumivanju- birokracije!

Magneti velikih ličnosti kao u galeriji nekoj lebde mi pred očima, dok ovom pišem u bolničkoj sobi, razmišljajući u tihom kutku ovih bijelih zidova, što se sve ti izvan ovih prozora zbiva u tom "mom" neposrednom svijetu, kojim putem u rasponima vremena i prostorima obitavanja...Vidim daleko teže i tragične slučajeve, a tada se pitam, nije li to bolje, nego li biti s osušenom kožom položen u vojni jarak negdje tamo, iznad čega helikopteri šalju svoje čelične bombone na žive ljude?!.....

I tako, dok se negdje tuku, negdje slave, a ja sam sretan u jednoj općoj boli i obredu za još današnji vedri smiraj, da tamo u drugoj zemlji pažljivo čitaju jedan zapis, ispunjen nepoteklom suzom, koja je već duboko u srcu obrisana stihom sa nenapisane pjesme.

Dirljiva antena prijateljstva i bliskosti bodri me za naponam, da bez idene pribilješke zapamtim smisao tag zaprimljenog predanja o životu, koji teče u tom vječnom kretanju u kojemu čovjek može mnogo toga reći, ili - zanimjiti zbog svega !

STUDENTSKÉ PARTIJE - I (ÖSU)

Bečka sveučilišća probudila su se iz dubokog sna. Sigurno ne vlada hektika i nemir - to nebi bilo tipično austrijsko - ali ipak javnost je opazila neku neprijatnost studenata i profesora. Demonstracija protiv budget-a, sveučilišni izbori, onaj nezgodni slučaj na filozofskom fakultetu i konačno vrlo prijeporni takozvani Firnberg-nacrt za reformu sveučilišća davali su u toku četirih mjeseca dosta materijala za članke dnevne štampe. Uvijek je bilo pitanje: tko agitira protiv koga, ili tko pomaže komu. Odgovor će Vam lako pasti, ako smatrate ministra Firnberg, profesore, asistente i studente kao elemente permutacije. A usto nekanim nabrajati razlog shvaćanje medju profesorima i asistentima. Ada ostaju studenti. Tko su oni? Ili da se bolje izrazim, što oni misle, tko ih zastupa?

Resultat sveučilišnih izbora bio je dosta neočekivan. Ö S U (austrijska unija studenata) dobio je absolutnu većinu glasova i takorečeno absolutnu odgovornost. Tako se može poslije ovih izbora Unija deklarirati kao glavni, politički zastupnik studenata. Baš zato mislim, da je vrijedno čovjeku baviti se s mišljenjem ove partije.

Zašto je dobila Unija izbore i koje konsekvence ~~izvukla~~ izvukla je ona na izborima? Unija reagira kao svaki triumfator izbora: smatra svoj uspjeh kao potvrdu svojeg programa i kao nalog da svoj program realizira. Ali kaže, da brza realizacija ÖH-reforma (ustavni zastupni organ studenata) već nije posao Unije. Ar je ona već 27.4.1970.god. poslala koncept reforme saveznomu kancelaru Dr. Kreisky-u. I još nema odgovora. Nema sumnje, da se još danas "dobrohotno" pregledat. Izvan toga još nije nijedna druga studentska partija položila kakav sličan koncept.

Zanimljivo je, da je Unija zato zaključila više političko školovanje svojih kadrova. Ali zašto je Unija dobila izbore? Konservativno-nacionalna stranka -RFS- još uvijek nije prepoznala kako zec bježi. Treba razjasniti što misli kad kaže riječ kao "narod", njemački narod, itd...i da postane liberalna stranka. VSStd i druge "lijeve" stranke moraju se odlučiti dali će biti revolucionarne stranke ili da se priključe Kreisky-u, što bi sigurno bio popularan ali i težak čin. Dilema ovih stranka je, da revolucionarna stranka nije stranka, za koju se da lako glasati, a komercijalno građanska stranka nije revolucionarna. Unija kaže, da uspjeh stranke sredine leži samo u dobrom, progresivnom programu i u okretnoj politici bez promjene ideološkog temelja.

Što će Unija poduzeti da riješi aktualne probleme? Generalna sjednica zaključila je personalnu promjenu u Uniji i u OH-u. U toku semestra uspostaviti će Unija akciju za kritiku sveučilišnog podučavanja pomoću upitnih araka. Zatim se namjerava utemeljenje radne zajednice koja bi sastavila tečaj za pomoć zemljama u razvoju. Važnost ovog tečaja je jasno: student, koji odbija vojnu službu treba da se kvalificira kao aktivni član akcije pomoći zemljama u razvoju. Drugič: da bi čovjek mogao riješiti u budućnosti socialne probleme treba da se sada bavi snjima. Izvan toga socialno obrazovanje nužno je po cijelom svijetu.

Važna je i kritika modusa ispita. Sadašnji modus samo ima neke posledice za štipeđiju ali ne za zvanje. Alternativa je dva ili tri stepeni. Očekuje se i dizanje kvaliteta učnje pomoću novog sistema.

Precisirano je već i pitanje suradjivanja i suglasnosti studenata na sveučilišnih problemima, ali o tom kasnije. Tako zvano "socialni plan" Unije sadrži koncept za reformu stipendije, osobiti štipeđije izvrsnih studenata pomoću dinamiziranja i proširivanja kruga kandidata.

Osobita briga Unije je diskriminacija studentskog hištva ("mi to nikako nemožemo gajiti!", kazao je jedan činovnik financijē), pitanje znanstvenih knjig i studentskih domova. Knjige su brzo prestare, neadekvatne, nove su preskupske. Biblioteke nisu pravo riješenje, ar imaju većinom stare knjige, a osim toga premalo knjig uopće. Studentski domovi izoliraju studenta, trebali bi i studenti svoju kuću. I zaista komično je: jedna zapreka je zakon za stipendije. Stari klišci nesme prepriječiti odgovarajuće obrazovanje; ada treba sastaviti nove kombinacije studija. Važna promjena bila bi i zapeljanje diplom-ispita. Broj ovih ispita bi odvisio od fakulteta (1, 2 ili 3). Jedno glavno pitanje je reforma OH-a. Problem je stalno ras teća upravna služba, koja većinu funkcionara zaposli i tak prepriječiti optimalnu funkcionalno-orientiranu službu. Unija misli da se ovaj problem da riješiti, ako se delegira ov rad profesionalnom upravnom činovništvu. Treba da se reformira i modus izbora, koji da se orientira na peršonu a ne na partiju, a dalje i odiljenje legislative i ekzekutive.

to se tiče prava glasovanja stranaca treba da se otemelji komisija, koja da postoji iz parlamentaraca i stranaca. Glasovanje sranaca je politički problem, ali glavno i problem prava. Nikako Unija neće akceptirati posebnu instituciju a la OH, jer to bi bio antagonizam.

Što ali misli Unija u pitanju zakona za organizaciju sveučilištva (UOG), nacrt, kojeg su profesori već kritizirali? Ova kritika dobila je odobravanje Unije i argumenti Unije su slični argumentima profesora. Unija kritizira što nitko nije kazao da je odgovoran za nacrt. Ovo je zaista paradoksalno. Gospa Firnberg distancirala se je u javnosti od nekolicina točaka nacrta i nije pripravna kazati tko je ili

tko su oti stručnjaci, koji su ga nacrtali. Dalje je i internomu krugu poznato što djelomično ov nacrt ne reflektiramišljenje većine ovih eksperta. Nije se nikako zelo u obzir iskustvo reforme u Zapadnoj Njemačkoj. Nacrt ne pozna konstrukciju organa za koordinaciju nauka i naučnog istraživanja (Wissenschaftsrat). Nepoznat je i terminus "Ortsuniversität", što znači osvrt institucija i aparata nauka sa sličnim sadržajem. Ovaj Ortsuniversität je osobito Bečki i gracerski problem. Najnovija pelda za zaboravanje ovog principa je predviđjena zgradnja jednog sveučilišnog instituta u 19. kotaru. Ovo je nime velika pogibelj za egzistenciju jedne druge visoke škole, koja već ljeta trpi na nedostatnim prostorima.

I predviđeni organ za vodstvo sveučilištva, Akademski Senat (47 ljudi) nije sretna ideja. Ar broj 47 onemogućava vodstvo; moguće je samo kontrola, a izvan toga postoji i pogibelj, da se iz zvana manipulira sveučilište.

Unija oštro potribuje suglasnost i suradnju studenta na temelju razmjera 1:1:1. Suglasnost ne smi biti simbolična i ne može biti kompromis. I argument da gaji automatski revoluciju ne pogada - to kaže veoma uspješna komisija za studije (Kažite mi asistenta, koji će glasovati protiv svoga profesora!).

Unija traži moderni sveučilišni management - tražnja, koja ipak može omogućit ujedinjenje s profesorima. Takozvani Firnberg- nacrt je baza diskusije, sigurno, ali nacrt Unije za reformu sveučilištva da je ipak mnogo bolji, kaže se gizdavo i samosvijestno kod Unije.

Franjo Perušić

OPOJNI MIRIS LIPE
(Nastavak)

misli, iako sam prvi put njegovo lice vidio. Odjednom se izgubio, a onda sam je vidio kako dolazi s njim. Držali su se za ruke. Neko mi je zgazio grančicu. Pošli su. Brzo su se okrenuli u pravcu autobusa.

Prišao sam autobusu ledenim pogledom. Neka ruka mi je mahнула. Možda ruka moje djevojke? ... Odjurio sam u kavanu. Kiša se spustila. Sedim kraj prozora, mokrog od kiše, gledam u lipu sad mokru od kiše i pijem rakiju .....

Feri Kolatović

Nova moda i mi ...

Dok nam se zima gubi iz vidokruga, skoro neopaženo proljeće stiže na prag. Uz sve više čari koje sa sobom donosi, nama djevojkama nosi i obiljne poteškoće. Pod maxi-kaputima nisu se premjećivali suvišni kilogrami koji su nama sada tako neugodni. Treba ih se sada riješiti, jer pred nama je ne samo proljeće sa "hot pants", koji će pokazati sve naše tjelesne kvalitete, nego i Vazam, kad se treba pokazati u novoj garderobi. (I u crkvi.)

Ako se želimo nadati bilo kakvom zadovoljstvu pa čak možda i životnom uspjehu, moramo ići ukorak sa modom. Međutim, dok se ipak svi veselimo proljećem, netko će plakati, a to je naš novčanik.

Mnogi, u proljećem odjeveni izlozi zanose naše oči, čupaju uzdahe iz naših srca i neprimjetno vade novac iz, inako, skromnog (studentskog) djevojačkog novčanika.

Prodavači modnih artikela, gornje i donje odjeće, cipele kao i novih proljetnih dodataka su spremni naše novčanike oprazniti. Svega smo svijesne, a ipak nemožemo tomu izbjeći, jer moda ima kratak vijek pa se često nanova radi. Grad već odavno živi zajedno s modom i selo ju sve češće prima za svoju.

Sve više opažemo da je ona postala dio današnjeg života, koji se neda isključiti iz naše sredine. Više nije potrebno proricati nego samo konstatirati činjenicu da moda ima svoju budućnost, a modni kreatori neće sigurno zadugo izgubiti svoje zvanje. Tomu je dokaz i ovo proljeće koje nam nosi toliko radosti i toliko problema.

Bit ćemo ipak primorani ići onuda kuda ide društvo (i ko moramo gubiti 5-6kg, možda i više) a to znači, da moramo proljeće, Vazam i kiritof dočekati u novom modnom odjelu.

IZDAČ JE ZBORNIK RIJEČVA O DRU JOSIPU ANDRIĆU

Ovih dana izšlo je ZBORNIK RIJEČVA O DRU JOSIPU ANDRIĆU/1994.-1997./-u izdanju Hrvatskog književnog društva sv. Cirila i Metoda u Zagrebu, tiskom zagrebačke "Zadružne štampe". Zbornik obuhvaća 16 tiskanih araka-160 stranica ovećeg formata na finom papiru sa preko pedesetak slika, emblemom, vinjetama i faksimilom rukopisa.

Cvo sabrano djelo raznih vidova obrade posvećeno je nezaboravnoj uspomeni svestranog hrvatskog intelektualca: književnika, kompozitora, publiciste, muzikologa, putopisca, esejiste, filmskog radnika itd.- dra Josipa ANDRIĆA, o čemu je svojevremeno pisao opširno kako rana tako i varjka štampa uz domace i strane radio-emisije. - Okup referata i priloga znanstvenog, kulturno-historijskog i kritički-unjetničkog karaktera, zbir je ovećeg broja kulturnih radnika iz gotovo svih nariba krajeva, kao i iz inozemstva, koji su učestvovali na I. SIMPOZIJU O DRU JOSIPU ANDRIĆU u Ristovci od 29. do 31 VIII 1969.- organiziranom po organizacionom odboru, uz memorijalnu izložbu i svecanim OTKRICEM SVEČANOSTI, radom akademskog kipara Nestora Crčića, iz klase prof. Augustincica, zatim oni, koji su učestvovali na II.- on TAJEBACI KOM SIMPOZIJU- kao reprize prvoga priredjenom u velikoj dvorani Nadbiskupnog sjemenista na "Salati", te III. Komemorativnoj priredbi kao treće obljetnice srbi, pripravljenoj u društvenim prostorijama u Zagrebu, na Tomislavovom trgu 21. u česer prošle godine. Materijal je razvrstan u grupe kao sto su: Simpozij u Ristovci, Andrić i "mali" narodi, Tjesnicke svečanosti, Otkrice spomenika- Izložbe- Komemoracije, Poređavi Simpoziju i Bibliografiju u u dva dijela. Obrada je tematska.

Zbornik je otvoren prigodnom riječi gl. urednika Ladislava BERSEKA nakon čega slijedi po prvi put objavljena Andrićeva AUTOBIOGRAFIJA, napisana prije petnaestak godina na traženje njegovog biografa Zeljka BERSEKA, koja je bila magnetofonski prezentirana na Izložbi prigodom trajanja Prvog Simpozija - znanstvenog i unjetničkog u Backoj.

Veoma seriozno i decantno obradjena je specifična bogata tematika, pa su tako ovdje po rnoj zastupani svojim učestvovanjem najpoznatiji kulturni historici, koji su se bavili svestranom Andrićevom djelatnosti i obradili njegov neumoran život kroz svoje vlastite aspekte studiozno i dokumentarno. To su, nakon uvodne "Grobne poeme" književnika Stjepana KOVACICA/ čime je i otvoren Simpozij/dani referati-prikazi-predavanja prof. Laze KRSTIĆA/O radu Dra J. Andrića na duhovnom polju/, prof. Jurja LONČAREVICA u tekstu: Dr Josip Andrić-In memoriam / iz njegove knjige: Sokacki i bunjevački književni portreti/, Dra Gjura KUNTARICA/Dr Andrić - povezuje Pozege s Backom Hrvatskom/, prof. Radovan CRSEC/Dr Andrić kao urednik jeronimskih izdanja/, Ilija TEINIĆ/Dr Andrić i Backa/, prof. Bela GABRIĆ/Suradnja dra Andrića s Hrvatima u Bečkoj/. Nakon toga slijede suradnje dra Ante SEKULIĆA/ Nekoliko misli o književnom radu dra J. Andrića/ prof. Kuzma MOŠKATELO/ Dr. Josip Andrić kao publicista/, Julije NJIKOS/Dr. J. Andrić kao kompozitor i muzikolog/, dr. Vinko Žganec/Dr. Josip Andrić - zapisivač muzičkog folklora/, dr. Ivan ČUK/Andrićeva uloga u širenju kulta bl. Nikole Tavlića/ i Janko MATKO/ Dr. Josip Andrić i Dom bl. Nikole Tavelića u Krašiću/.

U posebnoj grupi: ANDRIĆ i "MALI" NARODI, učestvuju: Dr. Ignac Horvat /Dr. Josip Andrić i Gradišćanski Hrvati/ Konrad MERŠIĆ/ Poslednji posjet Gradišću/, Stjepan KOVAČIĆ/ Gradišćanskim Hrvatima, poemg/, Vilijem KOWAR/Dr. J. Andrić i Slovaci/, dr. Aleksandar ČUFCVIĆ/Dr. Andrić - osnivač Društva prijatelja Lužičkih Srba/, dr. Boro PAVLOVIĆ/Dr. Andrić i Iraci/, Vjera JANDRAKOVIĆ-FRANIĆ/ Iz mog "Albuma uspomena"/ i Ivan JANDRAKOVIĆ/Zapis/.

Grupa: PJESNIČKIH SVEČANOSTI sadrži priloge Marije SVEL-GAMJOSEK/ Trenutni snimci, proza/, Stjepan KOVAČIĆ/ Dragim šokačko-bunjevačkim Hrvatima povodom Simpzijsa i otkrića spomen-biste dru Josipu Andriću, ŽELJKO BERSEK/ Bačka, putni domovi, pjesma/, prof. August DJARMATI/ ugaslo svijetlo/, Stjepan KOVAČIĆ/u sobi pokojnoga dra Josipa Andrića/, Jakov KOPILKOVIĆ/Bačka, uz Andrićevu "skladbu" Bačka na riječi Alokse Kokića/, T. Josip ČOSIĆ/ Mocartova ruža.

U poglavlju: OTKRIĆE SPOMENIKA - IZLOŽBE - KOMEMORACIJE, S. KOVAČIĆ predstavljen je pjesmom: uz otkriće spomenika dru J. Andriću, dok Željko BERSEK piše o Izložbama i komemoracijama / Listovača, Zagreb, Šibenik/, a Marija VUKELIĆ: Sjećanje na dra J. Andrića.-- Tri kraju u : POZDRAVIMA SIMPOZJU javljaju se učesnici kao Ivan PRČIĆ, književnik iz Tavanjuća, Josip BENAK, slikar-naivac iz Bodjana, Marijan BOŽIĆ iz Rokovaca, Stjepan NJIKOŠ u ime Slavenskog tamburaškog društva "Pajo Kolarić" iz Osijeka, Stjepan STEPANIĆ iz Muzeja TUROPOLJA i Mato SUDETA, prosvjetni radnik u ime podravskih učitelja.

Zbornik završava opširnom bibliografijom, gradjom podijeljenom u dva dijela: I-Književno redakterska bibliografija dra J. Andrića, prema podacima dra Josipa BUTURCA i II. u bibliografiju o dru J. Andriću sabranu kroz periodike novina, časopisa, radija, prijedaba, korespondencije i drugoga, što je pripremio zagrebačku publicist Željko BERSEK, jedan od prvih Andrićevih biografa i organizator ovih Izložba.--Zbornik je veoma ukusno likovno dotjeran prema opremi prof. Stanka TENSEKA, sa amblemom akad. slikara Josipa Martinka, dok je na naslovnoj stranici spomenuti Orčićev spomenik, otkriven u Plavni.

Ovo djelo odraz je velikog truda nekolicine najiskrenijih poštovalaca dra Andrića, među kojima su na prvom mjestu prof. Lazo Krmpotić kao inicijator, prof. Lončarević kao organizator i L. Beršek kao glavni urednik. Ovim se djelom dopunjuje misija Andrićevih prijatelja. Prodajna cijena Zbornika je 30.- novih dinara.

Željko Beršek, Zagreb

Željko B E R Š E K

NA MARGINAMA O POETSKOJ ISTINI PREMA ISTINI ŽIVOTA?
O MEDIJIMA "PRIVRZENOSTI" ,O TOKOVIMA SADAŠNJIH ODNOSA
I DATOSTIMA KROZ STVARALACSTVO UMJETNIČKIH ZANOSA.....

Fenomen poetske istine je čistokrvan krik čovjeka i iskonskom izvoru njegove biti i datosti kroz razvojne tokove životno-proživljenog vremena sa osjećajem za vrijednovanje u sutrašnjicu...na razložnim postoljima umjetničke bitnosti.

Slijediti tragove znači - pratiti zanose.
Ali, slijediti tragove, znači i upoznavati tragedije, među kojima jest individualna izražajnost kao konstanta - rezultanta duhovnih aproksimatičkih vrijednosti, kao i duhovnih integracionih spoznajnih faktora i "intervalnih slutnji" sa imaginativim "oznakama".Kao oznakama sebe - sobosvojtvenim izražajem.....

Neospornost jest u našoj prisutnosti ono, što tematski označujemo sa "obracunavanjem" ili sa meditiranjem na razini duhovnog prostora sa područja: ONTO-TEOTILO-LOGIJSKIH SPOZNAJA....odakle proističu "kategorije" u rasporedu misli kao što su: zatvorenost znanja, Imena, Značenja, Iskaza ljere, Snaga, Nedoslovnosti slova ili Snaga Upisa na "unutrašnju puninu" "unutrašnje suglasnosti" kao izvjesne vrste rasudljivonja...Područje: Vrijeme-prostor-čovjek.

I - spotičemo se i spotakosmo se na tvrdoglavosti: Riječ kao "Logos" i u-i sa prenosom misli na "Slovo"- kao obilježja riječi.

1.

POETSKA ISTINA U RASPONIMA PROTIVURJEČJA

Michel DEGUJ u svo djelu "Figurations"-(Izd.Gallimard,Paris 1969)-navodi slijedeće:POEZIJA JE SUSPENDIRANA:Stavljena u pitanje sama sebe,u središtu same

sebe. I dalje: PJEŠNIK VIŠE NIJE KAKA AUTORITETA!... zhtjeva-
ju se dokazi, on ih ne daje. Kobno je što ga se čini od-
metnikom prema onim područjima gdje se stječe autori-
tet, prema moćnoj mješavini znanosti, kritike, politike...
Ovdje se raspravlja o odnosima znanosti i umjetnosti.
Tezište se uglavnom odnosi na "nesporazumina" unutar
kojega tvrdokorno stoje: poetsko viđenje, simboli, ka-
tahreza, ireduktibilan razmak, ideologijski residijum,
metamorfoze, instrumenti, metafore, čudnost te metaforija
subjektivizacija, determinizativnost, kondenziranost
pod silovitim udarom i.t.d. sve pod navodnim znakovima
i drugo.

I iz čitavog tog diskursa možemo shvatiti jedno: BITNU
POSTOJANOST KAO PRISUTNOST ISKRE POETSKOG U ŽIVOTU I
NJEGOVINI TOKOVIMA S OSNOVNIM TEZIŠTEM NA LJUDSKU NIP.!:
Ili: "...Poezija je postala problematichija sebi samoj
više no što je to ikad možda bila. Ljudi se izvanredno
preziru, a pjesnici još i više: od tendencije, od grupe
do grupe, od ličnosti do ličnosti, pjesnici se međusob-
no ne priznaju. Uvjerenje i pisanje jednog drugog više
ne priznaje kao pjesmu"...

No - ostaje PJEŠMA! - Deka ona ostane do životnim i
preko-biološko-smrtni - činjeničkim stanjem, da poezi-
ja ne može odumrijeti, jer ako jest OŽALU ONO ŠTO JEŠT,
NOSIOCI I ISKRE IZTINE BEZ OZIRA NA GOVORE JE SA STRA-
NSI I NA INTERPRETACIJE ONO NJEŠT... što vrijedi kao datost
za sva vremena i za sve dobe čovječeg čovječanstva...!
A antipod ovoga u istom ciklusu razmatranje glasi:
"ALI POEZIJA NIJE GOSPODARICA SITUACIJE, NITI SVOJE
SITUACIJE, NITI LJUDIKA KOJI MOŽE BITI - SUSPENDIRANA!

LOGER LAPORTE-KAO SLOVO

JACQUES DERRIDA (De la grammatologie", d. do Minuit
"Critique", 1967) navodi:

Ideju "psihičkog utiska", transcendentalna fenomenolo-
gija unutrašnje svijesti vremena, parole u svijetu

plina govorenog jezika, dualizmi u prenosu zamisli kao što su teorije o besmrtnosti duše ili duha, monizmi, spirituelistički ili materijalistički "obračuni", dialektički ili vulgarni "trgovci"...

Linija vremena... akordizacija u muzici, te linearni slijedovi afirmiranja vremenite bitnosti i.t.d.

Zaključimo: SLOVO JE - NIKON RIJEČI!... Oko toga: samo dispute!

2.

PORUKA MEDIJA

Nisam dosljedan saznanju "suficitarija" želje, da je MEDIONALNOST ČOVJEKA OKRICE PREMA LOGU I PRIJATELJIMA kult sveki kao nesoporazum između Dogme i Slobode kao ličnosti i kao FOGONA i MAGONA sa izvora TLA... Ili: ŽIVO BIĆE MISLI... Roentgenski plasinak duše (pod navodnicima). Hodajući putovi, a dostojanstva na tokovima medijevalnosti PROTUSLUČAJEVA!... ANTISMBIOZA svega! - Neimastina bogatstva duše i sagorjevanje u tminama veličanstva draži... kao zakonik logaritma iz NOĆI ZA DJELOVANJE.

Jer danas ništa više nije besmisleno, nije besmisao, sva je sverazložna slutnja osluha za najavu, koja potjece oko i - uz nas. Mi kao saznanje egzegze egzistencije esencije u JEZGRI ŽIVOG EMBRIJA U RAZVITKU OD ZAČETKA KOJE JE DOKAZANO I - SVE OSTALO IZA TOGA UNUTAR STALNOG KREĆANJA SPAMA I UZ NAS!....

PRIRODA je neiscrpan izvor iskonskih magneta medija i MEDIJEVALNOSTI, jer je po začetku BITI sama sebi i svrhu i protusvrhu, uz spoznaju o sebi ono suprotno i na taj način uobličena u MASU, koja sadrži u sebi elemente za pozitivno i za negativno, a odavde pozitivna negacija negativiteta i negativna saznajna zamisao o postojećem kao suprotno onom što jest da bi bilo ono što nije, ako jest, negirano po sebi ono što postoji!

I bez obzira na indijske meditativne SLUTNJE od praiskonskih "dostupnica" do u sutra sa svim "filterima" ideoloskih i veličanstvenih religioznih predavanja i objasnjavanja, postoji jedan STALOZEN VREĆUNAC U PSIRI kao čarobna iskra iz koje vrcaju elementi količine za odkucanj srca ČOVJEKA U PROSTORU BEZ VREMENA KAD JE POKROVITELJ I PODREDJEN SAM SEBI U SREDISTU INI DIVIDUALNIM ISKRETKIM PORUKA SLOBODNOG IZRAZAJA MOZGA BEZ NAJAVE I SA PREŠEDANOM ZA AUTOMATSKU VIJEST COSMO - SPIRATA U TRENUTAČNIM TELEGRAFSKIM TELEKOMUNIKACIJAMA SVOJE UNUTARNJE LEGITIMACIJE.

Medij - sadržaj jest u Prirodi sa elektrobacilima Jedinke!

Jer - MEDIJ JE PORUKA! - / Marshall McLUHAN: Understanding Media, the Extensions of Man, Signet books, N.Y. 1964, The Medium is the Massage./

Opširno parafrazirajući stihove Shakespearea, autor o b r a z l a Ź e NEOSPORNU BITNOST POSTOJANJA ESTETSKOPOETSKE ISTINE KROZ MEDIJALNOST I FUNKCIONALNOST TEME KAO TAROVE...! -

IV.

UMJETNOST U "DOVRŠENJU KAO PREVLAĐAVANJU"

Text za analizu! Psihološku, psihoanamnezu psiho- stanja u - sada. Što je umjetnost, - Da li nadčovječnost? - Ne! - Nego - najiskretnija čovječnost sa vrhunca Krijesi Res-Sacralnog neba svojih dostignutih Hodova. Produhovljenost data kao prijateljski poklon iz NEPO- SREDNE ISKRE ZAMETKA ISTEĆENOG SA "SPORNIH" S V E Č A - N O S T I U S U D O V I H H T I J E N J A ! . . . .

Uvod: Humanistički ideologem iskazuje se kroz i u samoproizvođačem se EGU kao Subjektu-Čovjeku.

Relacija: apsolutne konstante? - Istina - Ideja - Transcendencija i Smisao. Odavde u - r a z m a t r a n j a - Spor je u Hegelevoj "Finesi" i filozofskoj "maniri" posthegelijanstva.

Porijeklo tematike g. Andreja Medveda/Rijeć o "Kraju" umjetnosti/ nalazi svoje opravdanje u konstataciji, koja glasi: "... Novovjekovna umjetnost izlazi iz hori- zonta klasičnih metafizičkih apsolutizacija, njena istina nije više istina Apsolutnoga-Transcendencije - Boga-Čovjeka Smisla-Smisla itd.

Čemu negacija, ako postoji KORIJEN?...

Čemu trojedna metafizička spona: platonskog-de- kartsko-hegelovska? - ako je "zastarjela 2 u suvremenosti? - Negacija stvorena sa Platoa pod današnjim uglom, a na neposrednoj osnovi "stare prisutnosti" - i u zaključku o- prevladanom, bez odgovorana pitanje gdje, kuda, kako i do kada?.. Ali tehnologija ne može postati "MODEL ZA DUH", tek samo izazov KAO ZADATAK OBRADU. Planetarium jest ostao i bit će predosadan za INSPIRACIJU ZRELOG STANJA!...

Pod ovim ZRELO podrazumijevam bogatstvo gladi gladi za želju duha, za razliku od direktno jedne jedine želje ili područja za obradu, za što je duh premostio barijere, jer je čovjek vrlo uspješno prodrio u svemir, ali Svemir kao takav ne može ostati dugotrajnim tematskim faktorom za izvor inspiracije, koja se ipak stvara i radja u bogatstvu prirode, koja nije dosadno sivilo! Dvije - tri super svjetske izložbe s panoima i uveličanim fotosima dovoljno je da zadovolji maštu mislioca!...-Ovdje pak, spomenuti autor poistovjećuje termin znanosti sa terminom tehnike/kao tehne, grč. izvora/ pa kaže: "...Znanost odnosno "tehnika", koja po svojoj temeljnoj odredjenosti nastavlja metafizično iskustvo i nekom sasvim odredjenom smislu/sic! -op.moja/, predstavlja "izvornu" mogućnost čovjekova bića dakle ne "briše" i ne "precrtava" umjetičke tekstove/ "literature"/ pisanja/, umjetnost-kao-takvu."

No nalazimo i drugo mjesto, što ga navodi u komentaru! "Urazdoblju "dovršenja"/prevladanja/tradicionalne metafizike i njenih segmenata/sic/-op.moja/,/Boga, Čovjeka/ izvršava se novovjekovna planetarna apsolutizacija tehnike, koja se u svojem "ispunjavanju" oslanja na destrukciju klasičnih stranosti čovjekova bića/ na "refleksiju"-kritičku svijest/itd... kao na uvjet svoje sve-plane tarne ekspanzije... i tako na produkciju te konzumaciju čovjekovih "Wesenskräfte..."

Ovdje je zanimljivo S e g m e n t i r a n j e na temu BOG-ČOVJEK! Dakle, ako je čovjek/pisan vel.slovom/ za njega segment kao živo biće, on je nužno istovjetan i ŽIVOM BOGU prisutnom u pojmu za ilustraciju tog segmenta! Dakle, da ne duljimo : u čemu je dovršetak umjetičnog?..

V.

Michel P. PHILIPPOTOVA KIBERNETIKA I UMJETNOST

Kroz francusku RTV službu umjetičke produkcije ORTF-a, saznajemo: "...Princip jedinstvenog pristupa osnov je kibernetike...prema tom principu, protivno većini ostalih znanosti, kibernetika se manje zanima činjenicama a više sjelokupnošću elementarnih zbivanja kroz koje se činjenice

konstituiraju, manje objektima a više relacijama koje određuju medjuvisnost objekta, manje strukturom stvari a više njihovim funkcijama. Kibernetika je dakle znanost akcije, akcija i interakcija, što se čini, kako to podvlači Guilbaud, znanošću na raskrsnici, ali što se čini također, kako se to svidjelo reći Lois Couffignal-u, umjetnošću a ne znanošću: umjetnošću koja treba osigurati efikasnost akcije.".../esej: Dosije o kibernetici, utopija ili znanost budućnosti u suvremenom svijetu, Marabout Université, Virviers/Belgija/etc...

Iz ovog inače izvrsnog prikaza navodim: "...Estetska a emocija može, dakle, smatrati učinkom, koji se izaziva u pojedincu percepcijom izvjesnih tipova poruka".

Ili: "Korištena metoda, metoda simulacije, uvijek je bila skupa kibernetičarima"... "Umjesto da razmišlja o dovršenom djelu, umjetnik će razmišljati o djelu koje treba tek ostvariti". "...Ovaj stroj/taj mehanizam/ simulirat će rad koji je trebao izvršiti njen stvaralac"...

Navodeći primjere/kao Apollinairea/ i obrazlažući prirodu ovog raspravljanja, pisac je koristio i izvorne podatke crpeći ih s mnogostranih najsuremenih objava kao što su: radovi G.R. Boulanger - Što jek., Stvaralac: Norbert Wiener od L. Delpecha, A. Molesova: Predmet, metoda i aksiomatika k., J. Demairova: Varijacije o k. misli, dra J. Sauvana: Umjetna inteligencija, mit ili realnost i dr.

Neobično istančanim duhom, autor nas informira i o metodi znanstvene umjetnosti unutar primjene na estetke fenomene kao što je i niz drugih zanimljivih primjera, pa je ovaj rad svakako posebno zanimljiv za književnu i filozofsku kritiku...!

VI.

ŠTO JE ARBITRALNOST LINGVISTIČKOG ZNAKA U UMJETNIČKOM TEKSTU?

Ovim se pitanjem bavi u "PITANJIMA" br. 10/11.1970. Zagreb/ Branko Vuletić sa izvornih primjera Ferdinanda Sausurea: Ovo je zasigurno jedno od najinteresantnijih priloga spomenutog časopisa, što ga izdaju mladi u Hrvatskoj.

R e c e n z i j eStipa BEŠLIN: ZALJUBLJENO PROLJEĆE (pjesme)

Pred nekoliko tjedana izdao je u vlastitoj nakladi kulturni historičar i književni kritičar prof. Juraj LONČAREVIĆ, zbirku pjesama šokačkog pjesnika Stipe Bešlina pod gornjim naslovom, u folio formatu, "Birotehničkog tiska" ovu ediciju na četrdesetak stranica sa manje poznatim priložima i dopuni njegove bibliografske gradje.

Iz ove skromne, ali vrlo ukusno priredjene knjižice, doznajemo, da je S. Bešlin (1920- 1941), započeo objavljivati svoje pjesme od 1933. godine u tadašnjim periodikama kao što su: Krijes, Subotičke novine, Andjeo čuvar, (s najbrojnijim radovima lirike), zatim u Klasju naših dana i Maruliću.

Dakle, ovaj osebujni lirik započeo je već objavljivati svoje prve pjesme kad mu je bilo nepunih trinaest godina!

Blizak, neposredan i topao, pokatkad gotovo zanosan u stihovima posvećenim pretežno prirodi, Bešlinov rukovet manje poznatih pjesama, iako u sadašnjoj skromnoj nakladi, postao je zapažen za ljubitelje iskrene poezije i poetskih nagnuća.

Lončarević, suvremeni literarni arheolog već nam je u više navrata otkrio dragocjene ljepote manje poznatih autora, pa je ovaj njegov gest, da u osobnoj nakladi predstavi Bešlina svakako hvalevrijedan i veoma rijedak događaj unutar naših zagrebačkih kulturnih prilika.

Kako se Bešlinova lirika doima čitaoca, on će to najbolje sam osjetiti, no može se reći, da su mu pjesme od prvih susreta sa tadašnjim urednicima listova, bile pohvalno primljene.

Sam je rukovet podjeljen na nekoliko ciklusa- grupa kao što su: Zaneseni dječak- Mladić- Proljeće zaljubljeno i smrt- Iz zaostavštine, i n kraju, biobibliografski podaci sredjeni kronološkim redom, među kojima je navedena "Lirika najmladjih" kao i "Savremenik", te "Hrvatski dnevnik" i dr.

Blaga kompozicija njegovih ostvarenih lirskih minijatura, čovjeka našega vremena unosi u ljepotu mira, kad ih u osami čita.

Željko Beršek

L i r i k a

Zbirka: S t i p a B e š l i n : ZALJUBLJENO PROLJEĆE

R A N O P R O L J E Ć E

Biserne drhću kapljice
na listićima trave,
svoje glavice nježne
podigle ljubice plave.

I dok s istoka sunce
k njima tiho korača,
pletu vijenac "proljeća"
u stručku svilenih maca.

(Ciklus: Zaneseni dječak)

M A R U L I Ć

Nad knjigom mudruje brada biserna.
Tu Hrvatska je, a tamo Roma aeterna.

Gdje su na moru Zvonimirove galije?
Zemlju će našu već svu krv da zalije.

Kockasta ploča popljuvana sva nam je.
"Judita" nova, o, bar sad da nam je!

"Nauci dobri" u "versih harvatskih složeni".
Mleci i Furlan! Mi smo još ugroženi?

Dubrovnik, Bosna, Slavonija, Dalmacija -
Sve je to naša mučenička Krocacija.

(Iz "Mladića").

D U Š A

I nije me briga.
Smrt odnijet ne- će nadahnuće svako.

Ostat će bitno. To je duša.
To je vapaj tijela u visine plave.

Za vjernošću i za prostorima
Ljubavi i sreće.

("Proljeće zaljubljeno i smrt").

S U N O V R A T (Iz zaostavštine)

1. U tajan sat, u zlatan sat, procvate bijeli sunovrat.	3. I sunovrat savija vrat. Oko njegov muk i nepovrat.
2. Gledala tajnost pupanja tog zvijezda, predvodnik, zlatorog.	4. Pa sada čeka zore ruj, Potoka grgut, bumbara zuj.

Željko B E R Š E K

V I N O G R A D

Vidim kamenog Krista na brijegu iznad San Franziska.
 U sebi nosim Otajstvo za nevinu Palmu Duse
 I mislim tekuć' molim se svom Bogu Sudbine,
 Da ovoj svijet spasi od nemile Gladi i svake posasti!
 I tmine ! ...

Tablete, pilule, medikamenti i injekcije stoje
 Na mojoj temperaturnoj listi kao gljive gnojne,
 A iza prozora ove obijeljne sobe

Život teče putlovima kroz obojene gomile, i staro kolje....
 Ništa nije san, sve je stvarnost bez užitka i bez duhokih
 tlapnji. A jedino što želim, to je pijev sa grana usnulih ptica i z
 i zamah krila od crno - bijelih i dragih lastavica.
 Nazirem gljive i travu i drač u masti osamljenika,
 Gledam u kruh sit, i vrhnje, kojega mi za predobjed daju,
 A netko u daljinama i blizinama gladuje i zedja,
 Dok je u mislima mojim paučina od tajanstva i znatižejla,
 punainja .

Izmišljam u svojim snima stihove za lozu,
 Jer nicega nema. A velika Vjera u Sutra prozima
 mi bilo kao najkrasnija televizijska antena ....

I-mogu vam reći ljudi-ja ljubim Boga iznad Svega ?!!
 Tamo je mnogo mahovine, vec stazom gazim na putu do trsja,
 I vidjam zeca, što u trku svoje koraka prema šumskom lugu pruža,
 No vjeverica nema, jer nema ni drveća od crnogorskih boja,
 Ali je ipak prisutna velika i neobrana Suza, koja tinja za
 Ljubav svih hramova i pagoda ...

Jedna se drvena klijet nagnula nad prošlost svoju.
 A stari pudar puši zadimljenu lulu moju -
 I priča mi ovdje na krevetu kako je negda bilo,
 A meni miriše opojno i rosno jesenje mlado vino...!